

V dobi od 1932. leta pa do danes, če izvzamemo par portretov in risb, ni nastalo nobeno večje in pomembnejše grafično delo. Letos pa so izšle ilustracije h Gradnikovi pesniški zbirki Večni studenci. Epično razširjena snov, plastično-realistično zanimanje za formo in njene detajle, novo pojmovanje prostora in figuralne kompozicije, skratka vse, kar je bilo tipično za lesorez ilustracije iz Fausta, je ob novi zbirki zadelo na nove stilistične probleme. Trije veliki formalni umetnostni faktorji: obdelava telesa, pojmovanje prostora in figuralna kompozicija, s katerimi se je seznanil in izpopolnil ob lesorezu iz l. 1932., so dokončno dogradili Jakčevo spoznanje umetnosti kot naravne resničnosti. Pri novi zbirki pa gre zopet za druge probleme. Poglejmo ilustracijo pesmi Kmet govori plugu. Širno, daleč se poglabljajoče polje, v ospredju drže roke nevidnega človeka za plug, ki se je zarezal v zemljo, nekoliko v ozadju na obronku križ. Preko vse podobe je razlita tiha svetloba. Novo na sliki je dejstvo, da se skrbna obdelava detajla umakne novi abstrakciji, novemu idealiziranju (prim. roke, stara ura; prim. obraz žene), obenem pa se s poudarjenim interesom za kompozicijo doseže monumentalnost celote, kar je bistveno za te zadnje grafične liste.

František Lazecký | Psalm

Kdo je pomislil na Tebe, Gospod,
ko je šumelo vino in so v noč vriskala dekleta,
ko je blaznost vladarjev segala prav pod oboke zvezdā,
kdo je pomislil na Tebe, Gospod,
da bi s Tvojo opeko zidal utrdbe?

Bilā so leta, ki so te smēsila — sedaj je čas žetve.
Glejte to rdeče sonce, ki se nagiba k zatonu,
glejte ta srca junaška — gredó kot ovce k striženju,
glejte to žarečo plast medu, ki hvali skrito prēdenje bučel,
glejte tudi te, katerim je sonce črno,
glejte srebrno koso, s katero maha nekdo po luči,
da veje čez polje plevel, ko zapiha veter —
znamenje za kazen in poslednji opomin!
Dan plačila prihaja, Gospod. In srca naša trese vélíki plač.
Je noč, Gospod, in smo samí. Ves svet nas je zapustil.
Tudi tebe je Judež izdal. Ti edini si ostal z nami.
Tudi Ti si bil zapuščen, Gospod. In vendar si ostal z nami,
up naš in pot naš v bodoče dni.

Kdo je pomislil na Tebe, Gospod,
kdo se Ti zahvalil za vse,
ko so vladarji mimo Tvojih cerkvá hodili v svoji oholosti,
kdo je prosil blagoslova z nebes,
kdo v molitvah meč koval za ukroténje sovražnikov svojih?

Na kolena padi, narod moj, kakor ko veter upre se v klasnato polje,
prav do zemlje, še niže, kjer iz večnosti udarjajo srca mrtvih
kot zvon, pojoč k slavnemu vstajenju!

Na kolena, narod moj, kajti še je čas s kesanjem obtežiti tehtnico,
še je čas iz neba iztrgati sedemkrat kaljéni meč,
s katerim pomaga Bog tem, ki zaupajo Vanj!

Gospod, usmiljenja Te prosimo za našo zemljo!
Ne prosimo Te za zemljo teh, ki so zanjo vadjali,
za zemljo profesorjev in oholih ministrov,
ki so že zdavnaj pozabili znamenje križa,
ki so že zdavnaj Tvojim neboglýencem odrekli prsi,
iz katerih nekoč je na žejne ustnice vrelo mleko rešenja —
temveč Gospod, za kraje Te prosimo, iz katerih si pripeljal
že toliko svetcev,

za zemljo, v kateri si od vekóv dal zvoniti srebrnim zvonovom,
za tisoče cerkvá, v katerih se dnevno Tvoja žrtev daruje,
za svetišča, v katerih toliko žená odpira svoja srca nebu,
za nedolžne otroke, ki v zibelkah dvigajo k Tebi ročice,
za zemljo, ki nikdár ni bilá kot izumrli ulj,
v katerem bi prenehal zveneti nežni spev prošnjá in hvale —
za Tvojo zemljo prosimo Te, Gospod!

Radi Telesa Tvojega, osramočenega na praporih nasprotnikov
naših,

radi Matere Sedmerih žalosti — prosimo Te,
radi služabnika Tvojega svetega Vaclava — prosimo Te!
Samí smo, Gospod, toda zavetje naše je pod Tvojo streho!
Gospod, Ti si naš mir,
Gospod, v Tebi počiva naša moč
in Ti daš tistim, ki vate zaupajo, še zmago nekoč!